

training or suitable childcare facilities. In comparison, people are supported by official security systems (pensions) to a higher degree in richer European countries such as Germany, Norway, Britain and France hence the situation is not as dicey as it is in the former countries.

The demographic and economic descending trends in deprived rural areas are often accompanied by a lowest level of public services and infrastructure: roads, public transport, facilities for childcare, health and education, as well as relaxation and recreational opportunities, especially in developing or poor countries. This mixture of a short of infrastructure and job opportunities, and the moderately inferior earnings levels, results in a mobile workforce leaving these deprived rural areas and taking up education and/or employment in urban centres, where a superior quality of life and job chance may be implicit. To effectively reverse this trend and boost rural economy in terms of both capital and human resource production, governments and development partner must diversify the rural economic set up from merely production of primary commodities or raw materials to that where these raw materials are processed into semi-finished or finished products. In doing so, highly educated people in the rural areas can stay and offer their knowledge to the development of the indigenous resources found in their communities. There is the need for interlinked diverse actors, such as enterprises, public authorities, social partners and NGOs, to target the labour market incorporation of the local population and create more employment opportunities for the inhabitants of rural areas.

In contrast, other scholars have pointed out the problem of urban unemployment and underemployment especially in the developing world. Other have further stress the better employment opportunities within rural areas compared to urban centres. For example, women who live in rural areas have a higher probability of being employed than of being unemployed, as compared to women living in urban areas. The report indicates that this case is more peculiar to women in sub-Saharan Africa. The noted probable reasons for the higher probability of rural women being employed than their urban counterpart are that women living in rural areas have to provide a living for their families, therefore, cannot afford to be unemployed. These women undertake work activities, mainly in the agricultural sector, in addition to the unpaid service work they also provide to their households.

Although, urban areas may have the higher concentration of waged-employment, social amenities and chunk of developmental projects, the natural growth of urban population coupled with migration of workers

from rural areas have crippled and overcrowded the existing employment opportunities in the urban areas. In developing countries, this situation has resulted in underemployment, where well trained graduates and professionals have to settle for menial jobs that they are overqualified for or have not been trained for because of lack of employment opportunities in the urban areas.

In discussing the employment opportunities of rural and urban areas, there is the need to scholarly appreciate the interlinkage between the rural area and the urban area. Until this mutual dependence, is understood, assessed and fully appreciated by policy makers and implementers, both urban and rural areas especially in the developing world will continue to be saddled with employment challenges as their employment opportunities become lesser.

References:

1. Gramzow R.H., Gaertner L. (2005). Self-esteem and favoritism toward novel in-groups: The self as an evaluative base // Journal of Personality and Social Psychology. –№88. – P.801-815.

Галько Л.Р., к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

В умовах активізації глобалізаційних процесів та посилення конкуренції формуються тенденції до створення нового типу суспільства, яке базується на знаннях, де соціальний та економічний добробут країни визначається наукомісткими технологіями, інноваційною спрямованістю та рівнем інтелектуального розвитку соціуму. Нові суспільні виклики вимагають проведення адекватної модернізації освітньої системи з метою забезпечення високого рівня якості вищої освіти на основі збереження її фундаментальності та відповідності перспективним потребам особистості, суспільства, держави.

Вища освіта виступає як важлива складова соціально-економічного розвитку суспільства, що сприяє нагромадженню людського капіталу та формуванню інтелектуального потенціалу країни. Якість вищої освіти тісно пов'язана із станом навчального середовища та визначається в процесі активної взаємодії академічної

спільноти із економічними партнерами. Така співпраця передбачає постійний перегляд потреб у програмах навчання, підготовці та перекваліфікації кадрів. Вища освіта як соціальний інститут реагує на суспільні зміни, адаптує освітній продукт до запитів усіх суб'єктів освітнього процесу, удосконалює механізм підготовки фахівців відповідно до потреб ринку праці, при цьому формуючи нові засади соціально-економічного розвитку країни.

Обрання європейського вектору розвитку освітньої сфери України зумовлює необхідність у переосмисленні змісту, структури і принципів організації вищої освіти та удосконалення механізму державного управління процесом імплементації світових стандартів надання якісних освітніх послуг в національну систему вищої освіти. Освітня діяльність потребує кардинальних змістових та структурних змін, впровадження яких можливе за рахунок реформування та модернізації системи управління вищою освітою в Україні.

Реформування національної системи вищої освіти передбачає формування концептуальних та нормативно-правових засад проведення системних змін в освітній сфері відповідно до пріоритетних напрямків, обраних суспільством, та сучасних викликів світових глобалізаційних процесів в економіці [1, с. 44].

Система вищої освіти кожної країни є унікальним явищем, формування якої тісно пов'язане із історичними аспектами становлення державності та характером протікання соціально-економічних трансформацій всередині країни, духовними цінностями нації. З огляду на це, у кожній країні освіта та її організація мають свої особливості, які необхідно враховувати при проведенні реформ. Складність реформування та подальшої модернізації вищої освіти в Україні обумовлена необхідністю змін в економічній моделі розвитку країни та становленням політичної стабільності в суспільстві.

Стратегічними завданнями реформування вищої освіти в Україні є трансформація кількісних показників освітньої діяльності у якісні, які мають базуватися на таких засадах [1, 45-46; 2]:

1) національна ідея вищої освіти, зміст якої полягає у збереженні та примноженні національних освітніх традицій. Вища освіта покликана виховувати активну життєву позицію та формувати громадянську свідомість особистості, для якої потреби у фундаментальних знаннях та підвищенні власного професійного рівня асоціюється із зміцненням своєї держави;

2) розвиток вищої освіти повинен підпорядковуватися

законом ринкової економіки та враховувати стан суспільних перетворень в країні (рівень соціальної активності громадян, суспільної свідомості, культури, життєві орієнтири, морально-етичні та духовні цінності);

3) розвиток вітчизняної вищої освіти слід розглядати в контексті тенденцій розвитку світових освітніх систем, в тому числі європейських. Зокрема, привести законодавчу і нормативно-правову базу вищої освіти України до світових вимог, відповідно структурувати систему вищої освіти та її складові, упорядкувати перелік спеціальностей, переглянути зміст вищої освіти; забезпечити інформатизацію навчального процесу та доступ до міжнародних інформаційних систем. Вищій школі необхідно орієнтуватись не лише на ринкові спеціальності, але й наповнити зміст освіти новітніми матеріалами.

Глобалізація міжнародного академічного товариства та перетворення вищої освіти у світову соціальну структуру обумовили такі основні тенденції реформування національної освітньої системи [3]:

- масовий характер вищої освіти та її неперервність як нову якість. Слід зазначити, що для України характерним є високий рівень залучення населення до вищої освіти, який навіть перевищує відповідні показники більшості країн ЄС. Проте, падіння народжуваності, еміграція молоді закордон та глибокі структурні проблеми в економіці суттєво зменшують внутрішні можливості розширення вітчизняного освітнього сектору. Так, за даними Державного комітету статистики України чисельність студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації сягнула свого історичного максимуму у 2007-2008 навчальному році – 2372,5 тис. осіб, а за останні шість років знизилася на 27,3% і станом на 2014 рік налічує близько 1723,7 тис. осіб [4];

- диверсифікація вищої освіти щодо її інституційних форм, рівнів та змісту освітнього процесу. Саме диверсифікація розглядається як цілеспрямована програма дій щодо забезпечення варіативності вищої освіти, основними пріоритетами якої виступають забезпечення доступу населення до освітніх послуг та реалізація різнорівневих навчальних програм відповідно до попиту на ринку праці;

- інтернаціоналізація вищої освіти, реалізація якої можлива за рахунок універсального характеру знань, мобілізації колективних зусиль міжнародного наукового товариства для вирішення спільних завдань, інформатизації суспільства та використання сучасних

комунікаційних технологій в освітньому процесі. Для України реалізація міжнародної співпраці ускладнюється недостатнім рівнем володіння іноземними мовами як науково-педагогічними працівниками, так і студентами, а також нестачею коштів для фінансування програм навчання або стажування закордоном. Саме тому інтернаціоналізація вітчизняної системи вищої освіти наразі доцільно здійснювати в контексті орієнтації університетів на надання експортно-орієнтованих освітніх послуг, що дозволить не лише зберегти та примножити наявний потенціал вищих навчальних закладів, але й сприятиме проведенню позитивних перетворень в освітній галузі.

Слід зазначити, що для забезпечення якісного оновлення системи вищої освіти реформи повинні не лише декларуватися, але й супроводжуватися розробкою конкретних механізмів їх реалізації в рамках загальнонаціональної стратегії розвитку. Взаємний інтерес та партнерство між освітньою сферою, соціальними інститутами та ринком праці на основі взаємної поваги та довіри забезпечить неперервність професійної освіти, посилить її роль у формуванні економіки інноваційного типу та сприятиме подоланню дисбалансу на ринку праці.

Якісна зміна інституційного середовища організації освітнього процесу створює сприятливі умови для розвитку вітчизняної вищої освіти, осередками якої є вищі навчальні заклади як центри навчальної та наукової діяльності. Інтенсивний розвиток економіки істотно змінює вимоги до освітнього продукту навчальних закладів вищої школи, оскільки виникає потреба у фахівцях, здатних знайти своє місце на ринку праці, ефективно використовувати здобуті компетенції у своїй професійній діяльності та вміти адаптуватися до змін, які виникають у галузі науки, техніки, технології та управління виробництвом. В цьому контексті йдеться не лише про зміну змісту та технології організації навчального процесу, але й про ефективний менеджмент якості освіти в університетах, покликаний задовольняти освітні потреби усіх зацікавлених сторін та підвищувати конкурентоспроможність освітніх послуг, забезпечуючи при цьому випереджуючий характер навчального процесу.

Система вищої освіти України потребує якісної перебудови та адаптації до загальноєвропейських стандартів, що неможливе без проведення відповідних освітніх реформ. Реформування та модернізація системи вищої освіти України повинні розглядатися як

важливе соціальне завдання, оскільки сфера освіти виступає посередником між особистістю, суспільством, державою та впливає на гармонізацію їх відносин. Реальне впровадження освітніх реформ сприятиме інтеграції вітчизняної вищої освіти у глобальний простір і забезпечить рівні можливості для здобуття якісної фахової підготовки, створення умов для безперервного розвитку та творчої самореалізації особистості, підвищення конкурентоспроможності вищих навчальних закладів, впровадження високих стандартів якості освіти та життя.

Література:

1. Сисоєва С. Освітні реформи: освітологічний контекст / Світлана Сисоєва// Теорія і практика управління соціальними системами. – 2013. – № 3. – С. 44-54.
2. Пшенична Л. Управління вищою освітою у контексті її адаптації до умов Болонського процесу [Електронний ресурс] / Любов Пшенична. – Режим доступу: http://www.ird.npu.edu.ua/files/pshenuchna_12.pdf.
3. Токарева В.І. Європейський вектор реформи вищої освіти у контексті міжнародної інтеграції України [Електронний ресурс] / В.І. Токарева, І.М. Сікорська. – Режим доступу: <http://jmce.dsum.edu.ua/files/Tokar1.pdf>.
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

Дракохруст Т.В., к. держ. упр., ст. викладач
Тернопільський національний економічний університет

**КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД ЯК ІНСТРУМЕНТ
РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ НА
МУНІЦИПАЛЬНОМУ РІВНІ**

Головні цілі проектів загальнодержавного рівня спрямовані на забезпечення національного розвитку, покращення загальної соціально-економічної ситуації в країні. Для проектів у сфері муніципального управління характерним є вирішення проблем конкретної місцевості, тобто задоволення потреб та очікувань певної територіальної громади. Однією з характерних ознак проектів муніципального рівня є підвищений фактор ризикованості отримання очікуваних результатів за причини недосконалої нормативно-правової